

4.10.2024

Kokousmuistio 4/2024

Aika 2.10.2024 klo 10:00–12:00

Paikka Kesäranta

Läsnä Orpo Petteri, puheenjohtaja
Purra Riikka, varapuheenjohtaja
Eloranta Jarkko
Grahn-Laasonen Sanni
Jalonen Markku
Löfgren Maria
Mykkänen Kai
Palola Antti
Pentikäinen Mikael
Rehn Olli
Romakkaniemi Juho
Rydman Wille
Satonen Arto
Majanen Juha (at.)
Martikkala Mikko (at.)
Henriksson Marketta (at.)
Vuornos Henrik (at.)
Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 10:00 ja totesi kokouksen aiheena olevan *EKP:n rahapolitiikka ja Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelma*. Kokouksessa alustavat Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn ja EU-sihteeristön päällikkö Marketta Henriksson valtiovarainministeriöstä.

Ennen varsinaisia kokousaiheita pääministeri selosti edellisellä viikolla asetetun Kasvu-riihi-hankkeen taustaa ja toimeenpanoa. Hallitusohjelma sisältää runsaasti talouskasvua edistäviä hankkeita. Geopoliittisen toimintaympäristön muututtua entistä haastavamaksi, hallitus näkee tarpeelliseksi lisätä entisestään pyrkimyksiä vahvistaa talouskasvun edellytyksiä Suomessa. Toimitusjohtaja Risto Murron johtama asiantuntijaryhmä etsii uusia kasvutoimia puhtaalta pöydältä ja ilman ennakolta asetettuja vaateita. Ideoita otetaan vastaan kaikilta tahoilta. Talousneuvoston osalta asiaan palataan joulukuun kokouksessa. Talousneuvoston piirissä olevia järjestöjä pyydetään laatimaan kirjalliset ehdotuksensa Murron ryhmälle 4.12.2024 mennessä.

2 EKP:n rahapolitiikka

Olli Rehn tarkasteli alustuksessaan (liite 1) euroalueen talouden näkymiä ja EKP:n rahapolitiikkaa. Euroalueen talouden kokonaiskuva on kaksijakoinen: Yhtäältä inflaatio on vakautumassa, reaalin ostovoima vahvistuu, työllisyys on vahvaa ja rahoitussektori iskunkestävä. Toisaalta kasvunäkymä on heikentynyt ja euroalueen teollisuus on heikossa hapessa. Hidas tuottavuuskasvu on pitkäaikainen murheenkryyni.

Inflaation hidastuminen euroalueella on jatkunut, tuorein luku syyskuulta on 1,8 %. Palkka- ja palveluinflaatio ovat yhä sitkeitä ja pitävät yllä riskiä inflaation ennakoitua hitaammasta hidastumisesta. Euroalueen talouskasvu virkoo vähitellen, mutta kasvuriskit ovat edelleen alasuuntaisia, ja aivan viimeaikaiset tiedot vihjaavat kasvunäkymän heikentyneen.

Rahapolitiikka on onnistunut verrattain hyvin inflaation taltuttamisessa. Koronnostoilla saatiin inflaatio-odotukset pysymään ankkuroituneina kahden prosentin tavoitetasolle. Samalla talouden taantuma on vältetty ja työllisyys on jatkanut kasvuaan koronnostoista huolimatta. EKP:n neuvosto varmistaa päätöksillään, että inflaatio vakautuu 2 prosentin keskipitkän aikavälin tavoitteeseen ajallaan.

Euroalueen työn tuottavuuskasvu on jo pitkään jäänyt jälkeen Yhdysvalloista – viime vuosina ero on kasvanut entisestään. Draghin raportti on tarpeellinen herätys kaikille eurooppalaisille ja bruttaalin rehellinen diagnoosi Euroopan heikon kasvun ja heikon kilpailukyyn syistä. Rahapolitiikka voi parhaiten tukea kestävästä kasvusta ja tuottavuuden noston vaatimia investointeja turvaamalla hintavakauden.

3 Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelma

Marketta Henriksson tarkasteli alustuksessaan Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelman taustaa ja keskeistä sisältöä. Suunnitelma on laatuaan ensimmäinen ja tehdään uudistettujen EU:n finanssipolitiisten sääntöjen johdosta. Suunnitelman keskiössä on nettomenopolku, eli jäsenvaltion esittämä sitoumus julkisten nettomenojen vuotuiseksi kasvuvauhdiksi. Nettomenopolku määritetään lähtökohtaisesti 4 vuoden sopeutuskaudeksi. Sopeutuskautta on mahdollista pidentää korkeintaan 7 vuoteen, mikäli jäsenvaltio sitoutuu lisä uudistuksiin ja -investointeihin.

Suomen osalta sopeutuskauden pidennyksen perustana esitetään uudistuksia ja investointeja, jotka liittyvät osaan Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman (RRP) toimenpiteistä sekä sosiaaliturvauudistuksesta. Asetettu nettomenopolku on yhteensopiva hallitusohjelmassa ja vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmassa päätettyjen julkista taloutta yhteensä noin 9 mrd. eurolla vahvistavien toimenpidekokonaisuuksien kanssa. Nettomenopolkua noudattamalla alijäämä painuu alle 3 prosentin viitearvon vuonna 2025 ja velkasuhde kääntyy laskuun vuonna 2027.

4 Keskustelu

Alustusten pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Suomen talouden näkökulmasta EKP:n rahapolitiikan keventäminen tulee tarpeelliseksi myöhemmin. Jälkiviisaasti arvioiden myös koko euroalueella kevennys olisi voinut alkaa jo hieman aiemmin.
- Draghin raportin diagnoosiin Euroopan talouden tilasta ja ongelmista on hyvä ja siihen voi yhtyä, vaikka olisikin eri mieltä siitä, pitäisikö tarvittavat julkiset investoinnit rahoittaa yhteisvelkaa lisäämällä. Jonkin verran näkemyseroja liittyy myös kansallisvaltioiden ja EU:n rooliin haasteisiin vastaamisessa.
- Yksi vaihtoehto tarvittavien investointien rahoitukseen ovat EU:n budjetin sisäiset painopisteen siirrot. Suomen kannalta on tärkeää, että rahoitusta jaettaisiin excellence-periaatteen pohjalta.
- On huomionarvoista, että Draghin mukaan eurooppalainen sosiaalinen malli ei ole ongelmien syy ja se tulee säilyttää. Sosiaalinen malli voi olla myös keino houkutella osaajia globaalisti.
- Viimeaikaiset kokemukset viittaavat siihen, että pankeilla ei ole Suomessa halukkuutta ottaa sellaisia riskejä, joita yritystoiminnan rahoittaminen tyypillisesti edellyttää. Kuitenkin pankkien talous on hyvin vakaalla pohjalla. Tämän ”solmun” avaamiseksi tulisi pohtia keinoja. Vakavaraisuus sääntely vaikuttaa pankkien riskinotto-kykyyn ja on sinänsä tärkeää kriisinkestävyuden varmistamiseksi.
- Pankkirahoituksen ongelmat koskevat osittain koko euroaluetta. Parempi riskirahoituksen saatavuus on markkinoiden ohella yksi syy sille, että kasvuyritykset siirtyvät Euroopasta Yhdysvaltoihin.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden taloustilanne on hyvin haastava ja tämä vaikuttaa olennaisesti julkisen talouden kehitykseen. Lainsäädännön joustojen lisääminen on yksi keino helpottaa kuntien ja hyvinvointialueiden asemaa.
- Osa-aikatyön vähäisyys on Suomessa hyväksytty valinta. Monet kansalaiset ovat riippuvaisia useammastakin sosiaalietuudesta.
- Jos kokoaikaista työskentelyä halutaan kannustaa sosiaaliturvan ja verotuksen kautta, myös työnantajien tulisi valmistautua siihen, että kokoaikaista työtä olisi riittävästi tarjolla.
- Suomessa tarvitaan laajamittaista parlamentaarista sitoutumista julkisen talouden tervehdyttämiseen yli vaalikausien. Keskipitkän aikavälin ohjelma tarjoaa tähän konkreettisen välineen.
- On vielä hieman epäselvää, missä määrin EU:n finanssipoliittisia sääntöjä on onnistuttu yksinkertaistamaan. Esimerkiksi vaikeaselkoisena pidetty potentiaalinen tuotanto on edelleen keskeisessä roolissa sääntöjen määrittelyssä.

5 Kokouksen päättäminen

Pääministeri kiitti alustajia ja jäseniä hyvästä keskustelusta.

Talousneuvoston seuraava kokous pidetään ke 4.12. klo 10.00–12.00 Kesärannassa. Aihe vahvistetaan myöhemmin.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri